

Metodické poznámky – Lekce 2

Studenti se naučí:

- jednoduchým způsobem vyjádřit, kde někdo, nebo něco je
- popsat svůj pokoj
- pojmenovat místa ve městě
- porozumět slovesům: pracuje, relaxuje, sportuje, potřebuje
- jednoduše popsat fotografii
- porozumět instrukcím kudy jít a zeptat se, kudy jít
- číslovky 1-10
- hláskovat českou abecedu, hláskovat české zkratky a svoje jméno
- zeptat se na telefonní číslo a e-mail
- vést jednoduchou konverzaci na recepci – něco nefunguje, nebo něco potřebuju
- napsat jednoduchou omluvu
- fráze se slovesem BÝT a MÍT

Gramatika:

- adverbia místa
- zjednodušené pravidlo pro tvoření lokativu
- sloveso MÍT

Slovní zásoba:

- fráze se slovesem BÝT a MÍT
- místa ve městě
- věci v pokoji
- pocity, problémy

Struktura a jednotlivé části lekce

Lekce je rozdělena na části. Některé na sebe přímo navazují:

- Adverbia místa + Můj pokoj na koleji
- Místa ve městě + Teď jsem v Praze (Nutné je předchozí zvládnutí adverbii místa.)

Některé stojí samostatně:

- Promiňte, kde je (Nutné je předchozí zvládnutí adverbii místa.)
- Mám problém na koleji (Nutné je předchozí zvládnutí slovesa MÍT.)
- Mám problém a píšu e-mail (Nutné je předchozí zvládnutí slovesa MÍT.)

Adverbia místa

Studenti se naučí jednoduchým způsobem vyjádřit, kde je něco umístěno v prostoru. V průběhu aktivit a práce na cvičeních je dobré zdůraznit, že adverbia místa nám dávají pouze přibližnou, nikoli přesnou představu o tom, kde věci jsou. Na rozdíl od jiných jazyků (např. angličtiny) nemůžeme adverbia místa použít jako předložky.

Úvodní obrázek ilustruje, co jednotlivá adverbia znamenají a povzbuzuje studenty k tomu, odvodit si jejich překlad (ve cvičení 3).

Pokud téma adverbíí nezačínáme obrázkem (v učebnici, nebo jiným), je dobré si uvědomit, že vnímání vpředu a vzadu se liší u perspektivy obrázku a reálného prostoru. Studenty to někdy mate (přestože to funguje stejně u jejich mateřských jazyků).

Výhodné tedy je buď se nejprve soustředit na popis reálného prostoru: popsat, co je ve třídě, např. učitelka, Peter, lampa, papír, okno, mapa. Poté za pomoci gest dosáhnout porozumění adverbíím: Učitelka je vpředu. Petr je vzadu. Lampa je nahoře. Papír je dole. Okno je vlevo. Mapa je vpravo. A potom teprve přejít ke cvičením, případně zvolit obrácený postup.

* S rychlejšími studenty a falešnými začátečníky můžeme pouze rychle zopakovat protiklady a nechat je popisovat obrázek (bez nápovědy ve cvičeních).

Můj pokoj na koleji

Studenti se naučí jednoduše popsat pokoje na obrázku a svůj pokoj. Cílem není komplexní popis – s detaily umístění a adjektivy, ale jednoduché vyjádření toho, co v pokoji je a kde to je.

Důležité je i zapojení vazby **Je tam... / Jsou tam...**, u které studenti při popisu často slovo TAM vynechávají.

Cvičení 6 a 7: Studenti se prostřednictvím obrázku naučí nová slova.
* S rychlejšími a zvědavějšími studenty je možné rejstřík nových slov ještě rozšířit.

Cvičení 6-8 postupují od nejjednoduššího k nejnáročnějšímu: nejprve studenti jen hledají slova, poté kontrolují, že věty správně popisují obrázek. Následně odpovídají na návodné otázky, poslouchají popis pokoje, ověří si porozumění a nakonec popíší svůj pokoj (nebo alternativně pokoj, jehož popis slyšeli, v celku).

* S rychlejšími studenty a falešnými začátečníky je možné popis obohatit o adjektiva (velký, malý, starý, moderní, pohodlný, tmavý, světlý).

Místa ve městě

Studenti se naučí pojmenovat části města. Jsou vedeni k tomu, aby si všimli, že se podstatná jména po prepozici NA a V mění a učí se je i v tomto změněném tvaru rozpoznat. Současně se učí, že předložky NA/V v kombinaci s podstatným jménem tvoří jednotku, která vyjadřuje, kde něco je (stejně jako to umí adverbia místa samostatně). Přestože tímto způsobem fungují jazyky obecně, někteří studenti na fakt, že pro informaci o lokaci musí u podstatného jména používat prepozici, zapomínají.

Cvičení 1 Předpokládáme, že studenti u spousty slov z nabídky vyvodí jejich význam, ať už na základě podobnosti s cizími jazyky, nebo na základě použitých vlastních jmen.

Cvičení 2 Představuje čtyři slovesa v kombinaci s procvičením nových slov v lokativu.

Se slovesy se zde, stejně jako ve zbytku lekce, pracuje pouze jako s lexikálními jednotkami. Konjugace -OVAT je systematicky představena až v lekci 4.

Informace o lokativu a jeho tvoření je v tuto chvíli pouze informativní, má pasivní ráz a je dobré ji zařadit pro zvědavé studenty. Umožňuje studentům porozumět tomu, že změny v koncovkách mají určitý systém a nejsou náhodné. Studenti jsou obvykle pobaveni, pokud zjistí, jak se mění koncovka u jejich města nebo země.

Poslech 2.2. cílí na porozumění nové slovní zásobě v kontextu nových slov.

Cvičení 6-8 opakuji novou slovní zásobu na základě dialogů, do kterých studenti doplňují slova, poté prokazují porozumění a mají šanci vést krátký dialog se spolužákem.

Doplňkové cvičení: Popis obrázku kombinuje procvičení nové slovní zásoby (ve městě) a adverbii místa.

Ted' jsem v Praze

Studenti si upevní novou slovní zásobu – ve městě, a adverbia místa na konkrétním příkladu popisu fotografií.

Nově se seznamují s frází Líbí se mi, jejíž použití je možné rozšířit na další aspekty (Líbí se mi na koleji. Líbí se mi na univerzitě. ...)

Toto téma můžeme rozšířit o popis fotografií z měst, kde bydlí studenti.

Promiňte, kde je ...?

Studenti se naučí zeptat, kde je místo, které ve městě hledají, a porozumět odpovědím.

Vzhledem k tomu, že v současnosti často k orientaci používáme aplikace a mobilní mapy, a odpovědi mluvčích jsou často doprovázeny jednoznačnými gesty, jde v tuto chvíli opravdu o základní porozumění. Očekáváme, že si novou slovní zásobu studenti osvojí jako kompletní fráze. (Musíte jít rovně/doprava/zpátky.) Není zde proto tematizován rozdíl mezi směrovými adverbii a adverbii lokace (doprava, vpravo).

Čísla 1-10, telefonní číslo a e-mail

Úvodní obrázek doplněný nabídkou číslovek naznačuje, že předpokládáme, že k prvotnímu nácviku čísel 1-10 dojde ještě před otevřením učebnice a prací s touto kapitolou.

Pro představení číslovek 1-10 můžeme použít obrázky čísel, nebo můžeme mít čísla napsána na tabuli. Soustředíme se na nácvik výslovnosti číslovek – studenti po nás opakuji. Nejobtížnějšími se z hlediska výslovnosti jeví číslovky TŘI a ČTYŘI, u nichž je dobré graficky ukázat, že mají odlišný počet slabik. Další obtížnější číslovkou z hlediska výslovnosti je ŠEST.

Po prvotním nácvičku výslovnosti číslovek (možno bez zápisu číslovek), můžeme přejít k samostatné práci – vepsání číslovek do obrázku telefonu.

Následuje několik cvičení na procvičování číslovek (cvičení 1-3).

* Je na našem uvážení, zda studentům budeme představovat číslovku JEDEN ve třech rodech, s pomalejšími skupinami můžeme vynechat.

Ve cvičeních 6-7 se studenti naučí ptát se na telefonní číslo a adekvátně reagovat. Z důvodu jednoznačnosti je dána přednost otázce Jaké máš telefonní číslo? před Jaký máš telefon? Druhá otázka může být otázkou na značku, nebo typ telefonu, nejen na číslo.

Studenti se naučí hláskovat abecedu, přečíst typické české zkratky a naučí se zeptat, jak se zapíše křestní jméno a příjmení.

Vzhledem k tomu, že předpokládáme že se učebnice bude používat ve skupinové výuce, je otázka na zápis křestního jména a příjmení ideální pro reálnou komunikaci:

Aktivita: Studenti se navzájem ptají, jak se jmenují, poté se ptají, jak se jméno (křestní jméno a příjmení) píše a následně ve zpětné vazbě učiteli musí diktovat jméno jednoho studenta ze skupiny.

Cvičení 10 Shrnuje několik otázek, kterými se ptáme na kontaktní údaje, může také představit úvod do konjugace slovesa MÍT – studenti si můžou všimnout, že dochází ke změně koncovky při změně osoby: mám, máš, má.

Jako další procvičení můžeme využít z **doplňkových cvičení Zjišťování informací o spolužácích**.

Další možností procvičení hláskování je hra oběšenec, ve které musí studenti hádat slovo – hláskovat ho. Pokud chceme hru zrychlit, můžeme omezit okruh slov např. na místa ve městě, věci a podobně.

Verbum MÍT

Vzhledem k tomu, že studenti již ovládají fráze Jak se máš? Jak se máte? Jaké máš telefonní číslo? Mám telefonní číslo ... nebývá pro studenty uchopení časování slovesa MÍT velkým problémem.

V této kapitole lekce se naučí časovat sloveso MÍT ve spojení s běžnými jednoduchými kontexty: mám hlad/žízeň/problém/alergii/čas/peníze.

Po úvodním dialogu a ověření porozumění následují procvičovací cvičení 2-5.

Cvičení 3 bývá pro studenty velmi jednoduché, proto je dobré, aby informace, které při konverzaci se spolužáky získali, použili v komplikovanějších větných strukturách, kdy dávají zpětnou vazbu učiteli (ústní či písemnou):

Já mám auto, ale Alex a Andrea nemají auto.

Tento typ úkolu podporuje zažití spojky ALE jako spojky vyjadřující kontrast, současně upevňuje znalost časování v reálném kontextu. (Student si opět musí uvědomit, že JÁ a Martin odpovídá slovesné osobě MY.)

Cvičení 6 Tematizuje rozdíl mezi typickými kontexty sloves BÝT a MÍT. V češtině preferujeme např. vyjádření MÁM hlad, nikoli JSEM hladový.

Poslech 2.9. Poslechové cvičení jednoduchým způsobem shrnuje znalost sloves JE, MÁ, POTŘEBUJE, PRACUJE a RELAXOVAT.

Mám problém na koleji

Tato kapitola je v učebnici zařazena z praktického důvodu: studenti často bydlí na koleji a potřebují zvládnout jednoduchou konverzaci na recepci koleje. Potřebují o něco požádat, nebo vyjádřit, jaký mají problém.

Věci, které nefungují, nebo které studenti mohou potřebovat, představují základní výběr, které je samozřejmě dle potřeb studentů možné rozšířit.

Novým slovesem, se kterým se studenti seznamují jako lexikální jednotkou je sloveso (NE)FUNGUJE.

Cvičení 1 Po doplnění dialogů a společné kontrole se nabízí možnost dialogy zdramatizovat a zahrát.
Další možností je věty z dialogů napsat na kartičky a nechat studenty buď spojovat vhodné repliky, nebo skládat celé dialogy.

Mám problém a píšu e-mail

Tato kapitolou můžeme přímo navázat na předchozí kapitolu Mám problém na koleji.

Studenti se naučí napsat jednoduchou omluvu, která má náležitosti české písemné komunikace: obsahuje oslovení se jménem ve vokativu, vysvětlení proč píšu, rozloučení a na konci e-mailu nesmí chybět podpis. Tato struktura se může jevit jako neproblematická a automatická, v mnohých kulturách tomu tak ale není. (Problémy jsou nejčastěji s chybějícím podpisem na konci e-mailu a neadekvátním oslovováním.)

V oslovení je dána přednost Milý a Milá, protože je možné je použít jak ve formální, tak neformální psané komunikaci. Pravidla pro vokativ nejsou v tuto chvíli tematizována, je možné je ale krátce představit i s dalšími příklady, např. jmen ve třídě:

Ženská jména s koncovkou -a ji mění na -o, ženská jména -e zůstávají beze změny. Mužská jména mají základní tvar vokativu +e, pokud končí na měkký konsonant +i, pokud končí na tvrdý konsonant ch, h, g, k přidávají +u.

Ve formální komunikaci oslovujeme pane profesore (doktore, inženýre, prezidente), paní profesorko (doktorko, inženýrko, prezidentko) a důrazem na slovo pan, paní které musíme vždy použít. (Toto je opět kulturně odlišné.)

Tato kapitola kombinuje čtení a psaní, kdy nejprve studenti získají vzory, jak omluvy psát, následně sami omluvy píšou.

Fráze s verbem MÍT a BÝT

Tato kapitola je nadstavbou především pro zvědavé studenty, rychlejší skupiny a falešné začátečníky.

Na základě obrázků jsou studenti schopni doplnit chybějící slova a odhadnout, zda se jedná o pozitivní nebo negativní emoce.

Studenti s pasivně naučí spojku KDYŽ a budou umět zkombinovat více vět dohromady do smysluplného celku, kterým vyjádří svůj názor.

Naučí se dvě lexikální jednotky pro vyjádření počasí: je hezky, prší.

Česká hymna

Jedná se o oddychovou aktivitu, úvod do českých reálií. Česká hymna začíná slovem KDE, které se studenti v této lekci naučili. V české hymně najdou i další slova, kterým budou rozumět: voda, česká, země.